

Wieringerrandmeer gestrand – provincie Noord-Holland

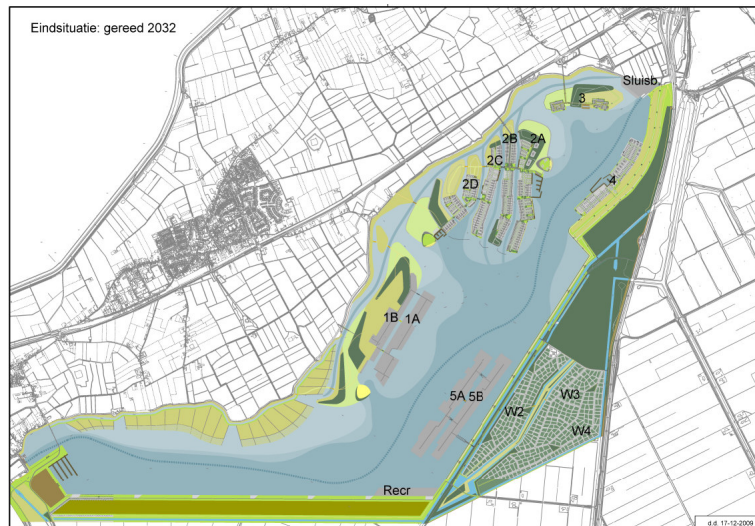
Deze 5-minutenversie bevat de essentie van de uitkomsten van de evaluatie van de procesgang van het project Wieringerrandmeer.

Aanleiding

Op 15 november 2010 besloten Provinciale Staten (PS) op voorstel van Gedeputeerde Staten (GS) het project Wieringerrandmeer stop te zetten. Aanleiding voor dit besluit was dat voortzetting van het project een onverantwoord risico voor de provincie zou betekenen. GS hadden aangegeven dat banken vanwege de economische crisis geen kredieten zouden verstrekken zonder extra garantstellingen van de deelnemende partijen. Zowel de publieke als de private partijen waren hiertoe niet bereid. Op verzoek van het Presidium van PS heeft de Randstedelijke Rekenkamer het project Wieringerrandmeer geëvalueerd.

Vraagstelling

In hoeverre heeft vanaf 2004 de ontwikkeling van de risico's en de financiering een rol gespeeld bij het stopzetten van het project Wieringerrandmeer?

Conclusies

Het probleem om de financiering van het project Wieringerrandmeer rond te krijgen, is gebruikt als aanleiding om het project te beëindigen. De economische crisis, die daarbij als oorzaak is genoemd, heeft het probleem van de financiering niet veroorzaakt, maar mogelijk wel versterkt. Want al voor de crisis had onderkend kunnen worden dat de financiering van het project een probleem was. De financiering heeft gedurende de gehele periode echter te weinig aandacht gekregen.

De provincie heeft nauwelijks naar oplossingen gezocht nadat in juni 2010 duidelijk was geworden dat er een financieringsopgave van € 140 mln. lag. GS hebben de ambtelijke organisatie, de Grondexploitatiemaatschappij (GEM) en de private partijen (Lago Wirense) nauwelijks gelegenheid meer gegeven om mogelijke oplossingen uit te werken.

Afgezien van het financieringsprobleem hebben zich rond de besluitvorming om het project te beëindigen geen grote wijzigingen voorgedaan in de lasten en risico's voor de provincie. GS en PS zijn gedurende het project voldoende geïnformeerd over de omvang van de risico's en lasten voor de provincie. Het is wel denkbaar dat door de economische crisis in 2008 de risico's anders beleefd werden en dat dit het politieke draagvlak voor het project heeft beïnvloed. Dit geldt mogelijk ook voor inhoudelijke wijzigingen aan het project, zoals het schrappen van de doorgaande vaarverbinding (staande mastroute) in november 2009 om het project weer financieel sluitend te krijgen.

Hoewel GS en PS voldoende zijn geïnformeerd over de omvang van de risico's en lasten voor de provincie, had de informatie aan PS over de risico's en lasten op een meer transparante en begrijpelijke wijze gepresenteerd kunnen worden. Daarnaast is voor GS en PS de verdeling van risico's, lasten en winst tussen de private en publieke partijen niet inzichtelijk gemaakt. Gaandeweg is de afspraak om de risico's 50/50 te delen met de private partijen, losgelaten. Uiteindelijk resulteerde een project waarbij voornamelijk de provincie risicodragend was en de private partijen nagenoeg geen risico's namen.

Bij het stopzetten van het project Wieringerrandmeer hebben GS gekozen voor een snelle maar dure afwikkeling. Als GS hadden gekozen om te stoppen nadat er door partijen geen oplossing voor het gezamenlijke probleem was gevonden, was de provincie € 3,7 mln. minus procedurekosten goedkoper uit. De Rekenkamer heeft niet kunnen constateren dat GS een financiële afweging hebben gemaakt, waarbij de procedurekosten zijn afgewogen tegen de € 3,7 mln. die dit aan kosten voor de provincie had kunnen besparen. De interpretatie die de provincie heeft gegeven aan de Exitregeling was mogelijk niet de juiste; het werkelijke verschil tussen beide opties was mogelijk niet € 3,7 mln. maar € 10 mln.

Aanbevelingen (aan PS)

1. Zorg er bij grote projecten voor dat financiering al vroeg in de planvorming dezelfde aandacht krijgt als andere onderdelen van het project. Hierdoor wordt snel duidelijk of en onder welke voorwaarden financiers bereid zijn het project (mee) te financieren.
2. Draag GS op om in een projectbegroting altijd een onzekerheidsmarge op te nemen, ter dekking van onvermijdbare, onbekende en onvoorzienbare gebeurtenissen. Een onzekerheidsmarge van 25% op de totale begroting aan het einde van de verkenningfase is gangbaar bij projecten uit het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport van de rijksoverheid. Naarmate het project vordert, kan deze onzekerheidsmarge door risicobeheersing worden teruggebracht.
3. Stel vooraf vast welke informatie u bij de besluitvorming over het project wenst te ontvangen. Bewaak dat belangrijke onderwerpen in PS-voordrachten volledig, begrijpelijk en prominent worden gepresenteerd. Bewaak tevens dat de presentatie van deze onderwerpen vergelijkbaar is met de presentatie in eerdere PS-voordrachten en dat eventuele verschillen expliciet worden toegelicht.
4. Wees, in navolging van het gewijzigde reglement van orde van 11 juli 2011, terughoudend met het opleggen van geheimhouding omtrent de inhoud van vergaderstukken. Laat zo nodig gevoelige informatie in een aparte geheime bijlage opnemen en houd alle andere informatie wel openbaar.
5. Zorg dat u de informatie die u van GS ontvangt, goed kunt doorgronden. Laat u goed informeren door GS, de ambtelijke organisatie en eventueel door externe adviseurs. Wees alert op het beantwoord krijgen van vragen.
6. Laat u in samenwerkingsprojecten informeren over de verdeling van risico's en winst tussen de partijen die betrokken zijn bij het project. Weeg daarbij af welk provinciaal aandeel in deze verdeling acceptabel is voor het maatschappelijke doel dat wordt beoogd. Draag GS op om de risico's zo te verdelen dat elk risico gedragen wordt door de partij die het risico het best kan beheersen en dat partijen geprikkeld worden tot goede prestaties. Beoordeel bij de verdeling van de risico's eveneens of alle partijen zich nog in gelijke mate aan het project committeren.

Naast bovenstaande aanbevelingen, heeft de Rekenkamer ook verwezen naar aanbevelingen die zijn voortgekomen uit de provinciale evaluatie gebiedsontwikkeling Crailo (oktober 2011) en naar eerder Rekenkameronderzoek over grote projecten (maart 2007 en mei 2010).

Meer informatie

Dit onderzoek heeft geresulteerd in een eindrapport *Wieringerrandmeer gestrand*. Het bijbehorende persbericht vindt u op onze website www.randstedelijke-rekenkamer.nl. Voor meer informatie kunt u zich wenden tot Arjan Wiggers, wiggers@randstedelijke-rekenkamer.nl, telefoonnummer (020) 58 18 585.